

Gemeente
Coevorden

Kaderbrief 2023

Inhoudsopgave

KADERBRIEF 2023	1
INHOUDSOPGAVE	3
KADERBRIEF.....	4
BIJLAGE: ONTWIKKELING FINANCIËN.....	9
Ontwikkeling inkomsten	9
Ontwikkeling uitgaven.....	14
Uitgangspunten 2023-2026.....	16

Kaderbrief

Geachte raadsleden,

Voor u ligt de kaderbrief: het eerste document in de jaarlijkse stuur- en verantwoordingscyclus. Wat komt er op ons als gemeente af en wat betekent dat in grote lijnen? Waar is mogelijk extra budget voor nodig? Wat verwachten we te kunnen realiseren? In de programmabegroting 2023 nemen we de uitwerking van bestuurlijke keuzes verder mee, zoals deze in het bestuursakkoord vormgegeven worden. Daarnaast zijn er nog lopende zaken vanuit de vorige bestuursperiode die uitwerking behoeven. Ook het 'reguliere werk', wat de basis is van het ambtelijk apparaat, wordt niet expliciet genoemd in de kaderbrief. Het gaat om die aandachtspunten waar in 2023 (en verder) de focus op ligt.

Actualiteit

Op 24 februari viel Rusland Oekraïne binnen. Al snel kwam een flinke stroom vluchtelingen op gang. Voor de gemeente Coevorden betekent dit dat we opvang bieden in de vorm van huisvesting, onderwijs, werk, welzijn en leefgeld. Dit is een stevige opgave. Op dit moment weten we nog niet precies wat deze opgave behelst en hoe lang dit blijft spelen. Wel duidelijk is dat dit nu en wellicht ook nog in 2023 capaciteit vraagt en dat dit ten koste gaat van de uitvoering van andere taken. Daarnaast blijft de corona-pandemie tot onzekerheid leiden. De langdurige effecten op bijvoorbeeld ons bedrijfsleven, de verenigingen, het Sociaal Domein en de samenleving als geheel vallen nog moeilijk te voorspellen.

Prioriteiten en haalbaarheid

De brede welvaart is ons perspectief, ondersteund door onze kernwaarden die ook in het Koeverns Kompas naar voren komen: Durven, Eigenheid, Grensverleggend, Verbindend en Trots. Het coalitieakkoord draagt de titel 'Gewoon doen!'. Daaruit spreekt al: we gaan aan de slag. Hoe dat vorm krijgt, verwerken we in het bestuursprogramma dat de gehele coalitieperiode omvat. Eventueel komen we daarbij ook met een nieuwe programma-indeling.

Voor de uitvoering van beleid zijn we afhankelijk van onder meer menskracht, grondstoffen en juridische kaders. Dit geldt voor "nieuw" beleid maar uiteraard ook voor reguliere taken. Krapte op de arbeidsmarkt, hogere kosten voor brandstof en bouwmaterialen en strengere regels rondom grondverkoop en stikstof kunnen vertraging veroorzaken. Dit betekent dat het nodig is om prioriteiten te stellen. Veel opgaven concurreren bijvoorbeeld om inzet van dezelfde medewerkers of grijpen inhoudelijk op elkaar in. Om afwegingen te kunnen maken loopt een analyse van processen, data en menskracht. Vooruitlopend op de resultaten is alvast duidelijk dat op onderdelen incidentele inzet en middelen nodig zal zijn.

Bouwen voor de samenleving

Wonen

In Coevorden is het onze ambitie om te zorgen dat er voor 2030 in totaal 750 woningen bij komen. We willen dit natuurlijk in hoog tempo doen, maar ook op een integrale en toekomstbestendige manier. Het is belangrijk dat functionaliteit, leefbaarheid, sociale belangen en ruimtelijke kwaliteit gediend zijn. 'Waar kan wat?' is een vraag die in de in 2023 door uw raad vast te stellen Omgevingsvisie aan de orde komt.

De combinatie van beperkte capaciteit van onze organisatie en de complexiteit van vraagstukken maakt het halen van de ambitieuze doelen van de in december 2021 vastgestelde Woonvisie tot een uitdaging. Helder is dat 'wonen' een topprioriteit is, waar we nú, in 2023 en daarna vol op inzetten. In 2023 kan de raad besluitvorming verwachten over een aantal bestemmingsplannen en over beleidskaders voor flexwonen.

Werken

Bouwen voor de samenleving betekent dat we naast bestaanszekerheid ook werkgelegenheid willen bieden. Hiervoor is het essentieel dat ons bedrijfsleven ruimte krijgt om te ondernemen. Omdat de kavels op onze huidige bedrijventerreinen bijna uitgegeven zijn, onderzoeken we de mogelijkheden voor uitbreiding. De vestiging van De Nieuwe Veste op Holwert-Midden vormt de de aanleiding om tot een opwaardering van dit bedrijventerrein te komen, én om een sterkere verbinding tussen school en het bedrijfsleven te realiseren.

De landbouwsector heeft te maken met grote onzekerheden voor de toekomst. We gaan met onze

ondernemers in gesprek en onderzoeken welke rol we hier als gemeente in kunnen vervullen.

Veiligheid

Veiligheid is een thema dat volop in beweging is en waar we, samen met onze veiligheidspartners, steeds meer de samenwerking vinden. Het is aan u als raad om kaders te stellen in het Integraal Veiligheidsplan. In gezamenlijkheid met uw raad stellen we de prioriteiten vast. Vast staat dat de bestrijding van ondermijning en de zichtbaarheid van de Boa's tot de aandachtspunten behoren.

Samen optrekken

Wonen, infrastructuur, veiligheid, duurzaamheid, gezondheid en leefstijl, arbeidsmarkt en bedrijvigheid zijn bij uitstek thema's om in regionaal verband en in samenhang aan te pakken. Onder 'de regio' verstaan we vooral de Stadsregio Emmen bestaande uit onze samenwerking in BOCE-verband. We verbinden de woonopgave en de economie met het belang van een goede bereikbaarheid van onze regio door de realisatie van de Nedersaksenlijn en de verbinding Emmen-Rheine, bijvoorbeeld door een verlenging van onze Regiodeal. In 2022 wordt in BOCE-verband een woonzorgvisie vastgesteld. In 2023 komt er een vertaling naar Coevordens niveau van de vastgestelde BOCE-woonzorgvisie. Hier zijn belangrijke keuzes te maken, ook omdat in 2023 beschermd wonen voor rekening van de gemeenten komt.

Duurzaamheid

Mede in het licht van de laatste IPCC-rapporten groeit de urgentie voor actie op duurzaamheid, klimaatadaptatie en biodiversiteit. Stijgende energieprijzen brengen inwoners en bedrijven in problemen. De oorlog in Oekraïne doet hier nog een schepje bovenop. EU-breed is er de wens om geen gas meer uit Rusland te importeren. Ook voor de gemeente reden te meer om figuurlijk gas te (blijven) geven op verduurzaming.

Met het programma duurzaamheid geven we invulling aan deze opgave. Eén van de speerpunten voor 2023 is zon-op-dak: samen met parkmanagement en Ondernemend Coevorden invulling geven aan zon op bedrijfsdaken.

Samen

Binnen het sociaal domein wordt hard en samen gewerkt aan het ombuigen van het financiële tekort door het ombuigen van de zorgvraag. Dit vraagt om een meerjarige aanpak van versterking van de volledige keten: van vroegsignalering tot uitstroom, van toewijzing tot monitoring. Om deze taakstelling meerjarig te kunnen realiseren zijn randvoorwaarden nodig. Die actualiseren en versterken we binnen de clusters Jeugd en Wmo, waar ook de tekorten en de zorgvraag het grootst zijn. Data-analyse en monitoring hebben daarom prioriteit. Het versterken wat er is en de basis verstevigen en uitbouwen gaat voor nieuwe of extra taken of projecten. Tegelijkertijd moeten en willen we kunnen inspringen en anticiperen op actuele ontwikkelingen. Dit past goed bij het twee sporen beleid, we werken in 2 tempo's.

Bestaanszekerheid

Bestaanszekerheid in de brede zin van het woord staat hoog op de agenda. We blijven inzetten op het begeleiden van mensen vanuit een kwetsbare positie naar arbeidsmatige inzet en/of zinvolle dagbesteding vanuit de gedachte dat iedereen meetelt en meedoet. Maar bestaanszekerheid is breder dan het verkrijgen van werk of dagbesteding, het is de kapstok voor het beleid van het sociaal domein; een zo zelfstandig mogelijk, fijn en zeker bestaan. Voor 2023 ligt de focus daarbij vooral op:

- *Normaliseren en demedicaliseren*

Er wordt binnen jeugd geïnvesteerd in het normaliseren en demedicaliseren binnen de gehele keten. We zetten daarbij nadrukkelijk in op de verdere samenwerking en versterking (passend/inclusief) onderwijs-jeugd.

- *Langer zelfstandig thuiswonen*

Binnen de WMO is een vorm van normaliseren het uitgangspunt om mensen langer zelfstandig thuis te laten wonen, zodat ze maximaal meedoen en meetellen. Het snijvlak wonen – zorg wordt hiermee steeds groter en belangrijker.

- *Preventie*

Inzet op preventie is en blijft belangrijk. Met het sport- en preventieakkoord 'Gezondheid en

Bewegen' werken we samen met onze partners aan een woon-, school- en sportomgeving waar de gezonde keuze meer en meer de makkelijke keuze wordt. Preventie betekent ook het eerder signaleren van zorgen op het gebied van schulden, geestelijke gezondheid of andere zorgen en hier direct en laagdrempelig op handelen.

- *Financiële en arbeidsmatige bestaanszekerheid*

We gaan met Emco in gesprek over de gezamenlijke toekomst en richting als toekomstbestendig sociaal leerbedrijf. Het programma Kansrijk Opgroeien zorgt voor continue aandacht voor de effecten van armoede die van generatie op generatie wordt doorgegeven en de noodzaak van het bestrijden van die armoede.

- *Kunst en cultuur*

Tot eind 2022 zijn we culturele gemeente van Drenthe. Aansluitend willen we helderheid bieden aan de culturele sector hoe we verder willen met kunst en cultuur. Er komen dan voorstellen naar aanleiding van de onderzoeken bij drie culturele instellingen (Theater Hofpoort, Stedelijk Museum en Synagoge) en het experiment rond de cultuurcoach.

Eigenheid dorpen en wijken

Gebiedsgericht werken

De afgelopen periode zijn we steeds beter in verbinding met onze inwoners. Er zijn goede contacten met de dorpen en wijken en we weten wat er speelt. We denken dat dit nog beter kan. We willen de invulling van de rol van de gebiedsgebonden bestuurder en de gebiedscoördinatoren een stap verder brengen en ook de inrichting van de dorpen- en wijkenronde aanpassen aan behoefte en effectiviteit. Daarnaast gaan we aan de slag met de investeringsagenda waarmee we dorp- en wijkplannen zo goed mogelijk combineren met gemeentelijke projecten.

Met de uitvoering van de plannen voor Schoonoord leggen we een lakmoesproef af: daar komen verduurzaming, wonen, sport en ontmoeting samen in een project dat onder andere leidt tot een MFA en een toekomstbestendige woningvoorraad. Gebiedsgericht werken in optima forma dus.

Fundering voor de toekomst

De doelen voor een toekomstbestendige organisatie zijn:

- een flexibele, wendbare organisatie die goed inspeelt op een veranderende en complexe omgeving;
- medewerkers die bewust kiezen voor werken voor de samenleving;
- medewerkers die werken vanuit de waarden van het Koeverns Kompas en de global goals;
- medewerkers, systemen en processen zijn doelmatig en elkaar versterkend;
- een omgeving die prikkelt om het maximale uit jezelf en elkaar te halen.

Op basis van een organisatiescan hebben we inmiddels duidelijk in beeld wat er nodig is en hoe we in onze dagelijkse praktijk stappen zetten. Waarbij we met elke stap die we zetten, de werkdruk willen verlichten en het werkplezier willen vergroten. Gezamenlijk koers en richting houden en verder bouwen aan het moois dat er al is, waarbij er niet alleen oog is voor de samenleving, maar ook voor elkaar. Waarin we door verlichte werkdruk en meer focus beter aan de voorkant kunnen anticiperen op de veranderende samenleving en kansen en mogelijkheden ontwikkelen en grijpen.

Onze aanpak is erop gericht eerst inzicht en begrip te hebben en dan te handelen. Waar 2022 vooral in het teken stond van analyse en inzicht, is de planning voor 2023 gericht op helpende interventies in hoe we de dingen hebben georganiseerd en sturen, procesverbetering, (workflow-)ondersteuning, informatie- en datagericht werken met de nodige architectuur en technologie. In het kader van onze dienstverlening, het faciliteren en stimuleren van onze inwoners, zijn dat noodzakelijke ontwikkelingen.

Binnen het proces van het beheer van de openbare ruimte zijn we in 2021 al gestart. Aan de hand van de inzichten van de analyse op die processen en de organisatie volgen voor 2023 voorstellen met betrekking tot de huisvesting (werven) en situering van de milieustraat/-straten.

We werken hard aan de dienstverlening, met het KCC in een centrale positie. Digitalisering, klantcontact en de goede afhandeling van vragen staan in het middelpunt. In het algemeen, maar zeker voor burgerzaken en belastingen gaan we een slag maken in de digitalisering.

Vanzelfsprekend blijven wij daarbij oog houden voor onze inwoners die wat minder digitaal vaardig zijn. We zijn er voor alle inwoners in de gemeente Coevorden.

Financieel perspectief

Wij hebben een nieuw meerjarenperspectief voor 2023 tot en met 2026 samengesteld. Wij baseren ons daarbij op de bestaande meerjarenraming voor 2023 tot en met 2025. Daar hebben wij de jaarschijf 2026 aan toegevoegd. Ontwikkelingen die effect hebben op dit meerjarenperspectief zijn met name de meicirculaire van het gemeentefonds, de prijsontwikkeling en de autonome ontwikkelingen in het sociaal domein.

De meicirculaire 2022 is een omvangrijke circulaire geworden. In deze circulaire is de invoering van de nieuwe verdeling van het gemeentefonds per 1 januari 2023 verwerkt. De accessen vanaf 2022 tot en met 2025 zijn bijgewerkt op basis van de regels van de huidige normeringmethodiek. Vanaf 2026 zal het gemeentefonds niet langer via de normeringssystematiek geïndexeerd worden. Er wordt geen volume-acces meer verstrekt, alleen nog maar een nominaal acces voor de loon- en prijsontwikkeling.

Andere belangrijke onderwerpen die in de circulaire worden genoemd zijn de oploop van de opschalingskorting, overheveling van enkele Integratie-uitkeringen en de verwerking van enkele taakmutaties. De belangrijkste daarvan betreft de incidentele compensatie voor de tekorten Jeugdzorg voor het jaar 2023.

De samenvatting van ons nieuwe meerjarenperspectief is opgenomen in de onderstaande tabel. In 2023 is het saldo € 4,1 miljoen positief. In de jaren 2024 tot en met 2026 is het saldo eveneens positief, maar is vanaf 2026 wel een scherpe daling te zien die het gevolg is van de hier voorgenoemde wijziging in de systematiek van het acces.

In de bijlage Ontwikkeling financiën is een uitgebreide toelichting opgenomen op de inkomsten en uitgaven. Het effect van de meicirculaire krijgt daarbij ruime aandacht. Daarnaast worden (o.a.) de gehanteerde prijsindexcijfers toegelicht, de autonome ontwikkelingen en de (financiële) ontwikkelingen rondom de Verbonden partijen.

ACTUALISATIE MEERJARENPERSPECTIEF				
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>				
	2023	2024	2025	2026
<i>Ontwikkeling inkomsten</i>				
Decemercirculaire 2021	214	220	220	237
Meicirculaire deel 1: herverdeeffect	265	363	363	363
Meicirculaire deel 2: mutaties omvang AU	7.636	9.015	10.500	4.216
Belastingen en huren	245	245	245	245
<i>Ontwikkeling uitgaven</i>				
Loon- en prijsontwikkelingen	-2.020	-2.020	-2.020	-2.020
Stelpost inflatie	-1.309	-1.266	-1.946	-1.929
Autonome ontwikkelingen	-355	-355	-355	-155
Verbonden partijen	-374	-337	-331	-299
Uitbreiding college	-195	-195	-195	-195
	4.108	5.671	6.482	464
Saldo Kaderbrief				

Van Kaderbrief naar Programmabegroting

In deze kaderbrief hebben wij u geïnformeerd over onze speerpunten en de eerste financiële doorkijk naar het jaar 2023. Wij hebben veel te doen, vaak met daarbij grote en structurele financiële opgaves. Ons uitgangspunt is en blijft een gezonde meerjarenbegroting voor de komende jaren. Deze kaderbrief en de besluitvorming in uw raad is voor ons de eerste stap naar de samenstelling van de Programmabegroting 2023 en meerjarenraming 2024-2026.

Samenstelling van de Programmabegroting

De samenstelling van de Programmabegroting 2023 betekent dat wij de speerpunten in de kaderbrief vertalen naar concrete werkzaamheden in 2023. We hebben in deze Kaderbrief aangegeven wat wij willen bereiken, in de Programmabegroting vertellen we hoe we dit willen bereiken en wat dit mag gaan kosten. Wij betrekken daarbij de besluitvorming over de kaderbrief en de invulling van de financiële opgave voor de komende jaren. Als er zich in de tussentijd nieuwe ontwikkelingen voordoen, dan betrekken wij deze bij de samenstelling van de begroting. Dat is bijvoorbeeld de publicatie van de septembercirculaire van het gemeentefonds. Deze circulaire geeft meer duidelijkheid over ons financieel meerjarenperspectief.

Op 12 oktober 2022 zullen wij u de Programmabegroting 2023 en meerjarenraming 2024-2026 aanbieden.

Wij vertrouwen er op u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Het college van burgemeester en wethouders van Coevorden,

was getekend,

de secretaris

B.M. de Vries

de burgemeester

R. Bergsma

Bijlage: Ontwikkeling financiën

Ontwikkeling inkomsten

Ontwikkelingen gemeentefonds

Het gemeentefonds is voor gemeenten de belangrijkste inkomstenbron. Het zijn de middelen die we ontvangen van het Rijk. Hoeveel wij van het Rijk ontvangen, wordt bekend gemaakt door middel van circulaire. Naast de meicirculaire verschijnen in september en december ook circulaire. De uitkomsten van de meicirculaire hebben wij in de onderstaande tabel samengevat. In deze tabel is tevens het effect door de herverdeling van het gemeentefonds opgenomen en de effecten uit de decembercirculaire 2021. Onder de tabel lichten wij de effecten toe.

EFFECTEN GEMEENTEFONDS				
<i>(bedragen x € 1.000)</i>				
	2023	2024	2025	2026
Meerjarige effecten decembercirculaire 2021				
Ontwikkeling uitkeringsbasis				
Hoeveelheidsverschillen	35	38	35	48
Taakmutaties				
Salarislasten zorgdomein (wmo)	99	101	103	105
Salarislasten zorgdomein (jeugd)	80	81	82	84
Subtotaal centraal	214	220	220	237
Taakmutaties				
Robuust rechtsbeschermingssysteem	45	46	47	48
Versterking ondersteuning wijkteams	74	75	77	87
Impuls integraal werken	5	-	-	-
Systeemleren	11	11	12	12
Subtotaal decentraal	135	132	136	147
Totaal meerjarige effecten decembercirculaire	349	352	356	384
Meicirculaire 2022 deel 1: herverdeeeffect				
Herverdeeeffect	363	363	363	363
Suppletie-uitkering Herverdeeeffect 2023	-98	-	-	-
Totaal herverdeeeffect	265	363	363	363
Meicirculaire 2022 deel 2: mutaties omvang AU				
Uitkeringsfactor				
Nominaal deel accres	2.245	4.643	6.236	6.918
Nominaal effect i.v.m. constante prijzen	1.083	-1.358	-2.270	-2.970
Volume deel accres	2.532	4.461	4.899	-
Afloop opschalingskorting	804	1.070	1.339	-
Overige ontwikkelingen uitkeringsfactor	24	-80	17	-11
Taakmutaties				
Jeugdzorg (coalitieakkoord)	669	pm	pm	pm
Participatie: loon- en prijsbijstelling 2022	6	6	7	7
Voogdij 18+: loon- en prijsbijstelling 2022	52	53	53	54
Ontwikkeling uitkeringsbasis				
WOZ-waardering en aanpassing rekentarieven	221	220	219	218
Subtotaal centraal	7.636	9.015	10.500	4.216
Taakmutaties				
Inburgering: Leerbaarheidstoets	8	8	8	8
Valpreventie bij ouderen (coalitieakkoord)	-21	-31	-32	-34

Versterking dienstverlening gemeenten: Systeemleren	9	9	9	9
Eigen bijdrage huishoudelijke hulp (coalitieakkoord)			-184	-188
IU/DU/SU				
Jeugdhulp kinderen in een AZC	-5	-5	-5	-5
Armoedebestrijding kinderen	-10	-10	-10	-10
Extra capaciteit BOA's	35	35	35	35
	Subtotaal decentraal	16	6	-179
	Totaal centrale effecten (kaderbrief)	8.115	9.598	11.083
	<i>decembercirculaire 2021</i>	<i>214</i>	<i>220</i>	<i>220</i>
	<i>meicirculaire deel 1</i>	<i>265</i>	<i>363</i>	<i>363</i>
	<i>meicirculaire deel 2</i>	<i>7.636</i>	<i>9.015</i>	<i>10.500</i>
	Totaal decentrale effecten	151	138	-43
	<i>decembercirculaire 2021</i>	<i>135</i>	<i>132</i>	<i>136</i>
	<i>meicirculaire deel 2</i>	<i>16</i>	<i>6</i>	<i>-179</i>

Decembercirculaire 2021

De decembercirculaire is geen bijstelmoment voor het accres. In de decembercirculaire worden de laatste zaken van het betreffende uitkeringsjaar afgewikkeld. Bij wijze van uitzondering bevatte de circulaire van december 2021 ook enkele mutaties die voor uitkeringsjaar 2022 en verder. De effecten van 2022 worden bij de halfjaarrapportage verwerkt en de effecten voor 2023 en verder nemen wij mee in de Kaderbrief 2023.

Taakmutaties

Na aanleiding van de decembercirculaire ontvangen wij extra middelen voor de uitvoering van enkele taakmutaties.

- Salariskosten zorgdomein: Het kabinet stelt vanaf 2022 structureel € 94 miljoen beschikbaar aan gemeenten, opdat zij de financiële middelen hebben om de stijging van de zorgsalarissen in het sociaal domein (Wmo en Jeugd) mogelijk te kunnen maken. Dit effect komt tot uitdrukking in hogere lasten voor de zorg. Wij dekken de lasten van de Wmo en Jeugdzorg uit algemene dekkingsmiddelen. Het effect van deze taakmutaties verwerken wij daarom ook centraal.
- Versterking dienstverlening gemeenten: de Rijksoverheid geeft aan dat naast de hersteloperatie voor getroffen ouders en kinderen kinderopvangtoeslag, er ook maatregelen nodig zijn die structureel tot verbeteringen in beleid en uitvoering moeten leiden. Het kabinet heeft besloten voor het versterken van de dienstverlening bij gemeenten en het extra ondersteunen van mensen in kwetsbare posities voor de periode tot en met 2027 een bedrag van € 150 miljoen per jaar beschikbaar te stellen. Dit bedrag bestaat uit de volgende onderdelen:
 - Robuust rechtsbeschermingssysteem;
 - Versterking ondersteuning wijkteams;
 - Impuls integraal werken;
 - Systeemleren.

Meicirculaire 2022 deel 1: herverdeeleffect

Per 1 januari 2023 is er een nieuw verdeelstelsel voor de verdeling van het Gemeentefonds. Hoofddoel voor het nieuwe verdeelstelsel was om het eenvoudig en uitlegbaar te maken en dat het beter aansluit bij de noodzakelijke kosten die gemeenten maken. De indeling van clusters is logischer en globaler gemaakt en het aantal maatstaven is gehalveerd.

In de meicirculaire 2022 is het nieuwe verdeelmodel geactualiseerd naar de stand van 1 januari 2023. Deze actualisatie betreft de volgende onderdelen:

1. De standen van de gebruikte verdeelmaatstaven zijn geactualiseerd.
2. Alle budgetontwikkelingen die in de periode 2020 tot en met 2022 hebben plaatsgevonden zijn volgens de nieuwe verdeling verwerkt.

3. Een actuelere gemeentelijke indeling (2022).

De herverdeling is een proces geweest wat meerdere jaren in beslag heeft genomen. Lange tijd zijn de uitkomsten onduidelijk geweest voor gemeenten. Om die reden hebben wij dit onderwerp de laatste jaren laten terugkomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Uiteindelijk is Coevorden als voordeelgemeente uit het proces gekomen.

Ingroeipad

Het ingroeipad, waarmee de gemeenten naar de nieuwe verdeling ingroeien, wordt beperkt tot drie jaar. Het maximale positieve of negatieve effect is in 2023 € 7,50 per inwoner en in 2024 en 2025 € 15 per inwoner. Het maximale positieve of negatieve effect in 2025 bedraagt hierdoor € 37,50 per inwoner (cumulatief). Voor gemeenten met een beperkte financiële draagkracht en een lage economische status en voor krimpgemeenten geldt tot en met 2025 een aangepast ingroeipad. Dat zijn in totaal 41 gemeenten.

Voor gemeente Coevorden geldt dat wij een structureel positief herverdeeleffect van € 363.000 hebben. Dit is € 10,28 per inwoner. In 2023 ontvangen wij nog niet het volledige bedrag van € 363.000, maar € 265.000 (€ 7,50 x 35.317 inwoners). Deze correctie wordt verwerkt door een suppletie-uitkering van € 98.000 in het jaar 2023.

Meicirculaire 2022 deel 2: mutaties omvang Algemene Uitkering

Uitkeringsfactor

Accessen

Via de normeringssystematiek 'samen trap op en samen de trap af' wordt de algemene uitkering van het gemeentefonds geïndexeerd. Dit wordt ook wel het accres genoemd.

In de meicirculaire 2022 zijn de accessen vanaf 2022 bijgewerkt. Voor alle jaren vanaf 2022 is sprake van een hoge opwaartse bijstelling van het accres. De accessen zijn hoger dan aangekondigd in de voorgaande circulaire en ook hoger dan aangekondigd in de startnota van het kabinet.

De cumulatieve mutaties ten opzichte van de septembercirculaire 2021 zijn als volgt:

Jaar	Bedrag	Cumulatief
2022	€ 1.008 miljoen	€ 1.008 miljoen
2023	€ 1.544 miljoen	€ 2.552 miljoen
2024	€ 1.588 miljoen	€ 4.140 miljoen
2025	€ 1.075 miljoen	€ 5.215 miljoen
2026	-/- € 2.404 miljoen	€ 2.811 miljoen
2027	€ 1.082 miljoen	€ 3.893 miljoen

De accessen zijn zoals gezegd fors hoger dan eerder gemeld. In de jaren 2022 tot en met 2025 zijn de hogere accessen het gevolg van extra rijksuitgaven voor vennootschapsbelasting (Vpb), koppeling AOW aan stapsgewijze verhoging wettelijk minimumloon (WML), inkomensbelasting Box 3 en defensie-uitgaven. Ook is het accres opwaarts bijgesteld als gevolg van een hogere loon- en prijsontwikkeling dan tot nu toe aangenomen.

De bedragen hebben tot en met 2025 een structurele doorwerking. Vanaf 2026 zal het gemeentefonds niet langer via de normeringssystematiek geïndexeerd worden. Er wordt geen volume-access meer verstrekt, alleen nog maar een nominaal accres voor de loon- en prijsontwikkeling. Dit levert tot een forse daling op in 2026. In de volksmond staat dit inmiddels bekend als "het ravijnjaar 2026".

Splitsing accres in nominaal deel en volumedeel

Wij hebben het accres bij deze circulaire gesplitst in een zogeheten nominaal deel en een volumedeel. Dit hebben wij op basis van een berekend percentage o.b.v. macrobedragen gedaan.

1. Het nominale deel is ter compensatie van loon- en prijsstijging.

2. Het volumedeel is ter compensatie van bevolkingstoename en reëel accres.

Nominaal effect

Aangezien wij onze begroting baseren op constante prijzen, stapelen (cumuleren) wij niet jaar op jaar het effect van prijsstijgingen (inflatie) in de begroting. Dit doen wij één keer per jaar en voegen wij dan voor alle vier de jaren toe. Hiermee verwerken wij de inflatie in de algemene uitkering en hebben wij normaal gesproken jaarlijks een structureel voordeel onder het kopje "nominale effecten". Gezien de explosieve stijging van de inflatie heeft het nominale effect voor de jaren 2024 een negatief effect. Deze verwerken wij in de cijfers. Als het basisjaar verlegd wordt (mei 2023), dan zullen wij voor het jaar 2024 een voordeel hebben.

Wij stellen voor om het netto bedrag van het nominale effect in te zetten ter dekking van de loon- en prijseffecten en het restant te plaatsen op een stelpost ten behoeve van toekomstige inflatie.

Volume-effect

Dit bedrag vloeit voort uit de bekende normeringssystematiek. Zoals eerder geschetst verwacht het Rijk fors meer uitgaven. Dit levert een positief effect op in de AU. Deze middelen zijn vrij te besteden voor gemeenten. Echter, vanaf 2026 stopt deze systematiek. Dat betekent dat er geen *structurele* gemeentelijke uitgaven ten laste van deze middelen kunnen worden gebracht. Daarnaast kan er (bijvoorbeeld in de septembercirculaire) een bijstelling plaatsvinden als de uitgaven van het Rijk in de loop van het jaar lager blijken uit te vallen.

Opschalingskorting

De opschalingskorting heeft de gemeenten in de jaren 2015 t/m 2021 cumulatief al € 1,5 miljard gekost en daarnaast € 150 miljoen als gemist accres over de opschalingskorting.

De oploop van de opschalingskorting is geschrapt voor de duur van de kabinetsperiode. Dit betekent dat de stand van de opschalingskorting zoals bereikt in 2019 van € 300 miljoen wordt bevroren tot en met 2025. Incidenteel wil dit zeggen dat de korting in de betreffende jaren (€ 400 miljoen voor 2023; € 135 miljoen voor 2024 en € 140 miljoen voor 2025) wordt teruggeboekt, maar de reeks eindigt wel in een korting van € 975 cumulatief in 2026, zoals reeds verwerkt.

Taakmutaties

Jeugdzorg

De omvangrijkste taakmutatie in de circulaire is de definitieve verdeling van € 1.445 miljoen voor het jaar 2023 ter compensatie van de tekorten in de jeugdzorg. Het kabinet gaat de komende tijd met gemeenten en andere relevante partijen verder in gesprek over de Hervormingsagenda Jeugd, die moet bestaan uit een combinatie van een set van kostenbesparende maatregelen en een financieel kader waarmee een structureel houdbaarder jeugdstelsel wordt gerealiseerd. Bij het afsluiten van de Hervormingsagenda zal het kabinet ook besluiten over de extra middelen voor 2024 en verder die aan gemeenten beschikbaar gesteld worden. Voor de jaren 2023 tot en met 2026 is afgesproken dat de gemeenten een stelpost mochten opnemen in de begroting van nog te ontvangen middelen. Deze stelpost heeft gemeente Coevorden ook opgenomen. Vanuit behoedzaamheid gold hiervoor een maximum van 75%. De compensatie 2023 is in de meicirculaire 2022 echter volledig gegeven, dus 100%. Voor de jaren 2024 t/m 2026 geldt dit nog niet. Wij hanteren voor deze jaren nog steeds de stelpost van 75%. Het effect voor 2023 is voor gemeente Coevorden dus € 669.000 positief.

Valpreventie bij ouderen

Het kabinet heeft valpreventie, als kostenbesparende preventiemaatregel opgenomen. Valpreventie draagt bij aan gezond ouder worden en leidt tot netto besparingen in de domeinen zorgverzekeringswet (Zvw) en Wet landurige zorg (Wlz). De maatregelen die nodig zijn voor implementatie worden komende periode uitgewerkt. Dit leidt vanaf 2023 tot een taakstellende besparing in het gemeentefonds.

Eigen bijdrage huishoudelijke hulp

In het coalitieakkoord is opgenomen dat het kabinet werkt aan een aanpassing van de eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp in de Wmo. De komende periode wordt deze maatregel met cliënten, gemeenten en het Centraal Administratie Kantoor (CAK) uitgewerkt. De beoogde datum van inwerkingtreding is op 1 januari 2025 gesteld. De aanpassing moet vanaf 2025 te leiden tot en taakstellende besparing van € 95 miljoen.

Integratie-uitkeringen / Decentralisatie-uitkeringen / Specifieke uitkeringen (IU/DU/SU)

In de meicirculaire zijn de mutaties inzake de decentralisatie-uitkeringen opgenomen. Voor

gemeente Coevorden geldt dat wij extra middelen krijgen voor de extra inzet van BOA's.

Sociaal domein

Belangrijk om te benoemen is tevens dat vanaf 2023 het deel participatie en Voogdij 18+ is overgeheveld vanuit de integratie-uitkering naar de algemene uitkering. Dit effect is onderdeel van het herverdeeffect en is derhalve niet apart inzichtelijk gemaakt.

Belastingen, huren en overige inkomsten

Belastingen

Wij verhogen de opbrengst van de Onroerende zaakbelasting (Ozb) en de forensenbelasting met de prijsindex. De prijsindex is 2,3%. De opbrengst van deze belastingen zetten wij in als algemeen dekkingsmiddel. Het bedrag is € 217.000. Het uitgangspunt is dat alle tarieven worden aangepast met het prijsindexcijfer. Tegenover de inkomsten van veel tarieven staan kosten, zoals bij de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. De stijging van deze tarieven nemen wij niet op in de kaderbrief, omdat ze niet tot extra ruimte in de begroting leiden. Bij de Programmabegroting 2023 berekenen wij met welk percentage deze tarieven aangepast moeten worden, om de kosten te dekken.

Huren en pachten

De verwachte inkomsten voor huren en pachten verhogen wij met de prijsindex van 2,3%. De verhoging is totaal € 31.000.

ONTWIKKELING INKOMSTEN				
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>				
	2023	2024	2025	2026
Belastingen	215	215	215	215
Huren en pachten	30	30	30	30
Totaal inkomsten	245	245	245	245

Ontwikkeling uitgaven

In dit hoofdstuk gaan wij in op de ontwikkeling van onze uitgaven. Wij hebben onze uitgaven voor de komende vier jaren geactualiseerd op basis van bijvoorbeeld landelijke indexcijfers, landelijke en lokale ontwikkelingen in wet- en regelgeving, onze aanbestedingen en de kaderbrieven van onze verbonden partijen.

Loon- en prijsontwikkeling

Loonontwikkeling

De huidige cao voor gemeenten is op 1 januari 2023 afgelopen. Op basis van het landelijke indexcijfer 2022 hebben wij de loonontwikkeling geraamd. Dat betreft in totaal een bedrag van € 715.000.

Prijsontwikkeling

Wij hebben de prijzen van onze budgetten en de subsidies geïndexeerd met het inflatiecijfer (hierna: prijsindex). Wij maken hierbij onderscheid tussen onze 'reguliere' budgetten en de budgetten voor het sociaal domein. De prijsindex op onze reguliere budgetten is 2,3%. In het sociaal domein is in de contracten een prijsindexcijfer voor zorgkosten opgenomen. Dat indexcijfer is in 2022 3,87%. Daarnaast hebben wij voor Wmo-vervoer en Leerlingenvervoer het NEA-prijsindexcijfer in onze contracten opgenomen. Dit indexcijfer is van 2022 naar 2023 vastgesteld op 3,5%.

ONTWIKKELING LONEN EN PRIJZEN					
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>					
	Percentage	2023	2024	2025	2026
Loonontwikkeling eigen organisatie	3,60%	-715	-715	-715	-715
Prijscompensatie regulier	2,30%	-415	-415	-415	-415
Prijscompensatie subsidies	2,30%	-125	-125	-125	-125
Loon- en prijscompensatie sociaal domein	3,87%	-740	-740	-740	-740
Loon- en prijscompensatie leerlingenvervoer	3,50%	-25	-25	-25	-25
	Totaal	-2.020	-2.020	-2.020	-2.020

Autonome ontwikkelingen

Onder autonome ontwikkelingen verstaan wij ontwikkelingen die van buitenaf op ons afkomen en waar wij als gemeente geen invloed op hebben. Dit kunnen bijvoorbeeld nieuwe of gewijzigde wet- en regelgeving en volumestijgingen zijn. Voor de komende vier jaren zien wij de volgende autonome ontwikkelingen.

AUTONOME ONTWIKKELINGEN					
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>					
	2023	2024	2025	2026	
Kosten oud-bestuursleden	-280	-280	-280	-280	
Minimabeleid	-30	-30	-30	-30	
Wmo 'klassiek'	5	5	5	5	
Wmo en Jeugdzorg (decentralisaties)	-50	-50	-50	-50	
Omgevingswet	pm	pm	pm	pm	
<i>Actualisatie schijf 2026:</i>					
2021/6: Duurzaamheid/milieu uitvoeringskosten					200
	Totaal	-355	-355	-355	-155

Kosten oud-bestuursleden

In verband met het stoppen van twee bestuursleden is er sprake van een wachtgeld regeling. Daarnaast is de begeleiding van oud-bestuursleden als plicht vastgelegd in de regeling Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdrager (APPA). Deze plicht gaat samen met de sollicitatieplicht. Gezamenlijk betreft dit kostenpost van € 280.000.

Minimabeleid

Voor het minimabeleid zien wij structurele tekorten op de Kinderopvang. Dit gaat om een meerjarig tekort van € 40.000. Daar staat een voordeel van circa € 10.000 op kwijtschelding tegenover.

Wmo 'klassiek'

Op de 'klassieke' Wmo-taken zoals woonvoorzieningen, hulpmiddelen, huishoudelijke zorg, schoonmaakvoorzieningen zien wij kostentoename voor met name woonvoorzieningen, hulpmiddelen en medische advisering. Hierdoor zijn deze budgetten niet toereikend meer. Het gaat vanaf 2023 om een bedrag van € 45.000. Tegenover dit nadeel verwachten wij een structureel voordeel van € 50.000 uit de inkomsten van de eigen bijdrage voor de Wmo. Door het toenemende beroep op de Wmo stijgen (in mindere mate) ook de inkomsten. Per saldo gaat het om een verhoging van de budgetten met € 5.000 .

Wmo en Jeugdzorg (decentralisaties)

Ook bij de in 2015 gedecentraliseerde taken voor Wmo en Jeugd is sprake van een

kostentoeename. De autonome ontwikkeling op de kosten voor maatschappelijke begeleiding bedraagt circa € 50.000.

Actualisatie schijf 2026

Wij hebben de nieuwe jaarschijf 2026 samengesteld door de budgetten van 2025 als basis te hanteren. Voor de uitvoering van de ambitie op het gebied van duurzaamheid en de uitvoering van de wettelijke taken is jaarlijks € 200.000 beschikbaar gesteld (ambitie 2021-6). Dit betrof een budget voor de jaren 2022 tot en met 2025. Vanaf jaarschijf 2026 zijn deze uitgaven niet meer van toepassing.

Overige ontwikkelingen

Onder voorbehoud van goedkeuring door de Eerste Kamer, vindt op 1 januari 2023 de invoering van de Omgevingswet plaats. De (financiële) effecten in kosten en te derven inkomsten zijn nog niet duidelijk.

Verbonden partijen

Van onze verbonden partijen ontvangen wij op grond van de Wet op de gemeenschappelijke regelingen (Wgr) kaderbrieven en ontwerpbegrotingen. In de afgelopen periode hebben wij u geïnformeerd over de ontvangen kaderbrieven en ontwerpbegrotingen voor 2023. Om een volledig overzicht van het financieel meerjarenperspectief te presenteren, hebben wij de financiële effecten van de individuele raadsvoorstellen onderstaand samengevat.

VERBONDEN PARTIJEN				
<i>(bedragen x € 1.000)</i>				
	2023	2024	2025	2026
Emco	9	15	56	119
GGD	-104	-67	-98	-127
Recreatieschap Drenthe	16	10	7	5
RUD*	-206	-206	-206	-206
VRD	-88	-88	-88	-88
Publiek vervoer	-1	-1	-2	-2
Totaal	-374	-337	-331	-299

De kaderbrieven van de verbonden partijen worden ook als apart agendapunt in de raadsvergadering behandeld. In vergadering van 21 juni zijn de kaderbrieven van de Emco, GGD, Recreatieschap Drenthe en de GGD reeds door uw raad geaccordeerd.

Uitbreiding college

Bij de coalitiebesprekingen is de keus gemaakt om met drie partijen en vier wethouders een college te vormen. Naast de extra (loon)kosten voor de vierde wethouder zelf, is ook sprake van kosten voor de ondersteunende functies en overhead. In totaal leidt dit tot een toename van € 195.000 voor de komende vier jaren.

Uitgangspunten 2023-2026

Financieel beleid in de komende jaren

Financiële uitgangspunten

Voor 2023 zijn wij tevreden met het resultaat van deze Kaderbrief. Dit is een mooie opmaat naar de samenstelling van de Programmabegroting 2023.

Wij blijven vast houden aan onze uitgangspunten in de nota financieel beleid. Bij het samenstellen van de Programmabegroting en het doen van voorstellen aan uw raad, beoordelen wij of onze inkomsten en uitgaven met elkaar in evenwicht zijn. Meerjarige kosten dekken wij af met meerjarige dekkingsmiddelen. Incidentele kosten kunnen met incidentele middelen worden afgedekt. Naast dit principe vinden wij een stabiele en beheersbare vermogenspositie van groot belang. Dat komt tot uitdrukking in de verhouding tussen het eigen vermogen en vreemd vermogen. Deze verhouding, de solvabiliteit, mag tussen de 30% en 40% zijn. Dit zijn belangrijke

toetspunten in onze financiële beoordeling en advisering.

Ruimte in de begroting

Het saldo van deze kaderbrief is ook na 2023 positief. Wel zien we vanaf 2026 een forse daling in de inkomsten. Naast de ontwikkelingen die wij financieel hebben vertaald, moeten wij de onzekerheden van de huidige tijdgeest benoemen, zoals de oorlog in Oekraïne, de nasleep van de coronacrisis en de situatie op de arbeidsmarkt. In de Programmabegroting 2023 werken wij de onderwerpen uit die wij in het najaar financieel kunnen vertalen. In onze begroting hebben wij ruimte gehouden om te kunnen meebewegen met ontwikkelingen. Ook hebben wij in de begroting budgetten opgenomen waar wij nog geen verplichtingen voor zijn aangegaan. Het zijn stelposten die flexibiliteit en ruimte bieden om gedurende het jaar keuzes te maken. Wij hebben een stelpost vrije begrotingsruimte waarmee wij invulling kunnen geven aan (toekomstige) ambities en doelstellingen. Deze loopt op naar € 1,0 miljoen in 2026. Wij hebben een stelpost onvoorzien om tijdens het begrotingsjaar tussentijdse tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat de uitvoering van ons beleid onder druk komt te staan. Deze stelpost bevat elk jaar € 100.000. Voor toekomstige vervangingsinvesteringen hebben wij een stelpost die oploopt naar € 450.000 in 2026. Naast deze drie stelposten storten wij elk jaar € 2 miljoen in de algemene reserve om onze vermogenspositie gezond te houden.

Ontwikkeling reservepositie

Onze reservepositie is goed. Dat biedt ons flexibiliteit en ruimte om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen en ambities. Ook is een goede reservepositie belangrijk om eventuele tegenvallers op te vangen, zonder dat de uitvoering van ons bestaande beleid onder druk komt te staan. In de komende jaren hebben wij de structurele storting in de reserve begroot. De algemene reserve ontwikkelt zich naar verwachting als volgt.

VERLOOP ALGEMENE RESERVE					
<i>(bedragen x € 1.000)</i>					
	Prognose	Begroting			
	2022	2023	2024	2025	2026
Stand algemene reserve begin boekjaar	34.267	39.819	41.819	43.819	45.819
Toevoegingen aan de reserve					
Structurele versterking vermogenspositie	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
Resultaat jaarrekening 2021 na resultaatbestemming	4.534				
Resultaat halfjaarrapportage 2022	p.m.				
<i>Totaal toevoegingen</i>	<i>6.534</i>	<i>2.000</i>	<i>2.000</i>	<i>2.000</i>	<i>2.000</i>
Onttrekkingen aan de reserve					
Conform Programmabegroting 2022, inclusief ontwikkelingen	-982		-	-	-
Individuele raadsvoorstellen	n.v.t.				
Resultaat halfjaarrapportage 2022	p.m.				
<i>Totaal onttrekkingen</i>	<i>-982</i>				
Stand algemene reserve eind boekjaar	39.819	41.819	43.819	45.819	47.819

Ontwikkeling solvabiliteit

De solvabiliteit is een belangrijke indicator voor onze financiële positie. In de Nota financieel beleid is vastgelegd dat deze indicator in de bandbreedte van 30% - 40% mag bewegen. Dat geeft ruimte om risico's af te dekken en ambities van dekking te voorzien. Wij hebben in het jaarverslag 2021 de solvabiliteit berekend. De solvabiliteit is eind 2021 37%. In de jaren er voor (2018, 2019 en 2020) was de solvabiliteit resp. 31%, 31% en 33%. De solvabiliteit is dus stabiel en deze is gestegen in 2021. De percentages blijven binnen de vastgestelde bandbreedte.

Bij de Programmabegroting 2023 berekenen wij de solvabiliteit voor de komende vier jaren. Wij houden daarbij oog voor de bandbreedte en streven er naar dat de solvabiliteit de 40% niet zal overschrijden.